

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

De peccato sacrilegij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

Preceptum Septimum

ti diceñs. In noie iesu p̄cipio tibi vt aditus istū custodias: ⁊ furē huc ingredi non permittas p̄tinus serpens se in itinere tetendit ⁊ monachus abiit. Cū meridiano tpe frēs q̄scerēt fur venit ⁊ ascendit sepē. Et dū in hortū pedem poneret subito serpens tēsus clausit viā. Fur tremefactus: eiusq̄ pes i sude sepi inhesit. Venit hortulanus ⁊ pendentē in sude furē repperit ⁊ serpenti dixit. V̄as ago deo: implesti quod iussi: mō recede: ⁊ ad furē dixit. Tradidit te mihi deus: quare furtū fecisti? Hec dicēs: pedes ei⁹ soluit: ducēs eū ad hortū ⁊ dans sibi de oleribus. Vade inq̄t: ⁊ post hoc furtū nō facias. Sed cum necesse habes: venies ad me ⁊ dabo tibi ne cū peccato tollas illa.

De peccato sacrilegij.

Secundo peccant cōtra illud p̄ceptū sacrilegi. Et est sacrilegium sacre rei violatio vel eiusdem vsurpatio. Dicitur autem sacrilegiū quasi sacruz ledēs v̄l sacre rei lesio. Et habet fieri multis modis scz quādoq̄ ratiōe persone: quādoq̄ rōne loci. Rōne persone cum quis verberat clericū aut p̄sonā religiosam, vtz. xvij. q. iij. si quis suadente. Vel si q̄s furaret personā liberam ⁊ venderet. De q̄ Exodi. xxj. dicit. Qui furatus fuerit hominem ⁊ vendiderit eum: conuictus noxē morte mortā. Ita q̄ ad incurrendam penam mortis vtrūq̄ requirā. s. furtū ⁊ venditio. Idē textus ponit extra de furtis. ca. j. ⁊ vocat fm leges plagū. ff. ad. l. flautā. de plagis. l. vl. S3 fm canonem hec pena non imponit. vtz extra de rap. ca. in archiepatu. ⁊. xxxiij. q. ij. inter hec. Hoc largo mō pōt vocari sacrilegium: inquantū furat̄ persona deo consecrata in baptismo. **S**cdo habet fieri rōne loci. vt ecclesie aut cimiterij cum illa violant̄ sacrilegiū dicit. Tertio habet fieri ratione rei: vt cū res cōsecrata vel sacro vsui deputata vsurpat̄ vel qñ materia sacra applicatur ad aliquē vsū maluz ⁊ indebitū. s. ad peccandū: vtz rapiendo crisma sacrum de ecclesia v̄l aquam baptismatis ad faciēdū amorē inter mulierē ⁊ virū: dando sibi comedere crisma. Vel vti ad sanitatem corporis: sicut faciunt multi cum aqua baptismatis cū innouant̄ fontes tunc faciunt sibi

dari. ⁊ id idē reducū si quis ex ossibus mortuorū terre cimiterij consecrati in aliquem vsū malum vteret: ⁊ maxime cum eucharistia. Et hoc membrū subdiuiditur in tria: qz cōmittit̄ auferēdo sacrum de sacro: vel sacrum de nō sacro: vel nō sacruz de sacro. vtz xvij. q. iij. ca. si quis contumax. Sacrilegiū est inquit quotiens qd sacrum violat̄: vel auferēdo sacrum de sacro: vel sacrum de nō sacro: v̄l nō sacrum de sacro. hec ibi. P̄rio habz fieri qñ auferit sacruz de sacro: vt sunt calices mōstratē vestimēta ⁊ illa rapiendo de ecclesia: qd ē maximū pctm̄: qā talia nemo debet tāgere nisi habēs man⁹ cōsecratas. vtz de cōse. di. j. c. In sancta apostolica sede p̄stitutū ē vt vasa sacrata nō ab alijs nisi a sacratīs: dñoḡ dedicat̄ hoib⁹ cōrectetur: ne p̄ talibus p̄sumptionib⁹ iratus dñs plagā imponat p̄p̄o suo: ⁊ hi etiā q̄ nō peccauerūt pereāt: qā perit iustus sepissime cū impio. Et in. c. sequētī. vestimēta ecclesie quibus dño ministrat̄ cōsecrata dñt esse ⁊ honesta qd⁹ i alijs vsib⁹ nō dñt frui q̄ ecclesiasticis ⁊ deo dignis officijs: q̄ nec ab alijs debēt p̄tingi aut auferri nisi a sacratīs hoibus: ne vltio q̄ balthasar regēz pcussit sup hos trāsgrediētes veniat. hec ibi. histo. ptz Dañ. v. Balthasar rex babylonie grande cōiuuiū fecit optimatib⁹ suis. Cū ḡcēt temulentus p̄cepit eis vt afferrent vasa argentea: q̄ nabuchodonosor asportauerat de templo qd fuit in hierusalem: vt biberēt in eis rex ⁊ optimates vxores ei⁹ ⁊ concubine. Et factū est ita. Bibebant aut̄ vinum ⁊ laudabāt: ⁊ eadē hora apparuerūt digiti manus scribentes in pariete. Qd rex conspicēs turbat⁹ est: ⁊ cōuocauit oēs sapientes babylonis: ⁊ nullus scripturam legere poterat aut interpretari. Tandē vocatus daniel dixit scripturā significare mortem regis: p̄ eo q̄ p̄taminauerat vasa dom⁹ dei. Scriptura aut̄ erat. Adane thetel phares. Adane. i. numerauit dies regni. thetel. i. appēsum est in statera: ⁊ inuētum est min⁹ h̄is. phares. i. diuisum est regnū tuū ⁊ datū est persis ⁊ medijs. Et eadē nocte mortuus est rex. Quat̄ aut̄ illud pctm̄ sacrilegij fuit punitū. ptz. ij. Mach. a. iij. vbi d̄. q̄ rex syrie misit heliodoz. vt spoliaret templum

E in hierlm. Cūq̄ ip̄e intraret ad spoliandū
 erariū spūs omnipotētis dei fecit sue offen-
 sionis euidentia: ita vt oēs q̄ ausi fuerāt ei
 parere intuetes dei virtutē in formidinem
 conuerterentur. Apparuit em̄ illis quidaz
 equus hñs terribilē sessorē: optimis ope-
 rimentis adornat⁹. Ille cum impetu helio-
 doro p̄tores calices elisit. Qui autez ei in-
 sidebat videbat hñe arma aurea. Alij etiā
 apparuerūt duo iuuenes decori: z ex vtra
 q̄ parte eū flagellabāt sine intermissōe mul-
 tis plagis eū verberantes. Subito helio-
 dorus cecidit in terrā. Facebat mutus z oī
 spe salutis priuatus. Tandē onie sacerdo-
 tis p̄cib⁹ liberat⁹ est. Cui iuuenes illi dixē-
 runt Onie sacerdoti gr̄as age. Naz p̄pter
 eū dñs tibi vitaz donauit Heliodorus deo
 z onie gr̄as agēs: recepto exercitu repeda-
 uit ad regē z narrauit q̄ ei acciderāt. Cūq̄
 rex interrogasset heliodorū quis esset apr⁹
 adhuc semel mitti hierosolymā. R̄dit. Si
 quē habes hostē aut insidiatorē illum mit-
 te illuc z flagellatū recipies: si tamē euase-
 rit. hec tibi. Hoc attēdere deberēt illi sacrile-
 legi qui rumpunt truncos aut cippos in ec-
 clesijs aut spoliant altaria ornāmētis aut
 imaginēs sanctorū spoliant a suis ornāmē-
 tis. Deccant etiā illi qui sc̄torū reliquias fu-
 rant de ecclesijs: q̄a dī de cōse. di. j. c. Cor-
 pora sc̄torū de loco ad locū nullus trans fer-
 re p̄sumat sine cōsilio p̄ncipis vel ep̄orū
 sanctorū sc̄tēs synodi licentia. Dicit glo-
 sa sup verbo p̄ncipis. i. pape. xvij. q. ij. ca.
 Diffiniamus. Et hoc verū est cum corpus
 est traditum p̄petue sepulture. L. de reli. l.
 vl. nisi necessitas imineat. Tunc sufficit au-
 ctoritas p̄sidis puincie. L. e. l. j. Si autē nō
 est traditū p̄petue sepulture: tunc bene pōt
 transferri sine auctē alicui⁹ ad aliū locū.
 L. e. tl. l. si nec eum. Ideo corpa sc̄torū fura-
 ri fraudulenter z violenter de locis vbi hō
 norifice z deifice z deuote seruantur: z re-
 uerēter p̄tractant q̄tūcūq̄ hoc fieret cā
 deuotionis: puto q̄ sine pctō fieri non pos-
 set. Sed si h̄mōi corpa sanctorū essent apud
 infideles z irreuerenter ab eis tractarent
 nec deuote ip̄a colerent z fideliter: nisi for-
 te causa lucri z cupiditatis: puto q̄ sine pec-
 catō possent ab eis tolli hac intentione vt

deuote z fideliter seruantur: quia tunc nō
 inferretur violētia rebus sacratis sed ma-
 gis honor: z deuotio. Hec Aug. de ancho-
 na sup d̄bat. Sed grauissimū peccatum sa-
 crilegij esset: si aliquis furaret corpus ch̄i
 de ecclesia aut pixide: vt cum eo faceret in-
 cātationē v̄l aliqd aliud sc̄tē fidei cōtrariū
 hoc autē esset grauissimū pctm̄ sacrilegij: qz
 dicit sc̄tus Tho. in. ij. q. xcix. ar. iij. q̄ sa-
 crilegiū est tāto graui⁹ quāto res sacra: in
 quā peccat maiorē p̄tinet sc̄titate. Attribu-
 tur autē sc̄titas p̄sonis sacris. i. diuis culti-
 b⁹ deditis z reb⁹ sacris z locis q̄busdā zē.
 Sc̄titas autē loci ordinat⁹ ad sc̄titate hoīs
 q̄ in loco sacro cultū exhibet deo. Ideo di-
 citur. ij. Mach. v. Nō p̄pter locū gentē: sed
 p̄pter gentē dñs locū elegit. Iō grau⁹ est
 sacrilegiū q̄ peccat in p̄sonam sacra q̄ quo
 peccat in locū sacri: z s̄l̄r in rē sacra. In
 que p̄mū continet sacm̄ eucharistie: sc̄m
 locū tenēt vasa cōsecrata ad sacrorū susce-
 ptionē: z ipse imagines sacre z ipse sc̄torū re-
 liquē: in q̄bus q̄dāmō ipse p̄sone sanctorū ve-
 nerant. Deinde q̄ p̄tinent ad ornamentum
 eccleie z ministrorū: deinde q̄ sunt redēpta
 ad sustentationē ministrorū: siue sint mobi-
 lia siue imobilia. Quicūq̄ autē cōtra aliqd
 p̄dictorū peccat: crimen sacrilegij incurrit.
 Hec Tho. vbi. s. Et quanto res est magis
 sc̄tā: tāto crimen sacrilegij grauius est. Et
 grauissimū est cuz rapit eucharistie sacm̄
 ad aliquē vsū inordinatū: lic̄ factū est in
 oppido blōburgen. adburnen. dioc. q̄ q̄-
 dā mulier intrās eccliam z accipies q̄sdaz
 pticulas sac̄i: q̄s in vna torta pistabat: vo-
 lens illā tortā dare cuidā iuueni vt eum in-
 stigaret virtute sac̄i ad amorē suuz: p̄pter
 q̄d nephas fuit cōbusta. S̄l̄e exēplum nar-
 rat Cesari⁹ di. ix. c. ix. q̄ in puella q̄daz ob-
 sessa diabolo req̄sito a q̄dam sacerdote cur-
 tāto tpe tā crudeliter puella torq̄ret: R̄-
 dit. Optime meruit. Ipa em̄ altissimū sup
 olera ei⁹ seminauit. Dic sacerdos. Qualit̄
 hoc factū est. R̄dit. q̄n erā iunēcula z hor-
 tū excolendū suscepissem: nocte q̄dā mulie-
 rem vagam hospitio recepi. Cui dū dāna
 horti mei exposuissem asserēs omnia olera
 ab crucis deuorari. R̄dit illa. Bonam ti-
 bi instruz medicinam. Accipe corp⁹ dñi z

Preceptum Septimum

E cōminue illū sic q̄ sup olera spargas: ⁊ statim lues cessabit. Ego misera cui maior cura erat de horto q̄ de sacramēto. Cū i pascha corpus dñi suscepissem: ⁊ extracto de ore fecissem vt edocta fuerā q̄ olerib⁹ in remediū put abā teste diabolo factū est in tormentū. Dicit Cesari⁹ q̄ crudelior erat hec mulier ministris pilati: qui iesu mortuo perpercerūt ne ossa eius cōminuerent. Aliud exemplū ibidē ponit de muliere q̄ posuit sacramentū in alueari: ⁊ apes fecerūt sibi ecclesiā. **S**ecūdo grad⁹ sacrilegij est qñ auferē non sacrū de sacro. vt s. xvij. q. iij. ca. sacrilegij. ⁊ c. q̄s. Quis sicut ille furat⁹ de ecclesijs candelas vel candelabra vel aliqd illius vel de cimiterio rapiendo ligna lapides vaccas ⁊ c. **Q**uā autē pctm sit patet p Greg. in li. dial. In valeria inquit prouincia res hec gesta est. Erat q̄daz sacerdos q̄ cū clericis suis in dei laudib⁹ bonis operibus intent⁹ sc̄tē cōuersatiōis vitā duc̄bat. Supueniēte autē vocatiōis die defunct⁹ est ⁊ apud ecclīaz sepult⁹. In fine vero ecclīe caule inherēbāt outū atq̄ eisdē locus in q̄ sepultus est ad eisdem oues tēdentib⁹ via erat. Quadā autē nocte clericis intra ecclesiā psallentib⁹: q̄dam fur venit ⁊ ingressus caulas furtiue veruecē accepit ⁊ pct⁹ exiit. Cū autē puenisset ad locū vbi vir dei sepultus erat: repēte hesit ⁊ gressum mouere nō potuit: veruecē quidem de collo posuit: eū q̄ dimittere voluit: sed manū laxare nō valuit. Lepit ḡ miser stare cū preda sua reus ⁊ ligat⁹ volebat q̄dem verueceꝝ dimittere nec valebat. Uolebat q̄dē egredi cū veruece nec poterat: miro itaq̄ mō fur q̄ a viuis videri timuerat hūc mortuus tenebat. Cū q̄ ita gressus manusq̄ fuissent obstricte: im mobilis perstitit. Facto autē mane expletis laudibus dei ab ecclīa egressi sunt clerici ⁊ inuenerūt ignotū hoīem veruecē tenere in manu. Res venit in dubiū an veruecē furatus fuisset: an offerre voluit: sed culpe reus citius indicauit penā. Abirati sunt oēs quia ingressus fur viri dei merito ad predā suam stabat ligatus. Tunc se pro eo protinus in orationem dederunt: suisq̄ precib⁹ vix obtinere valuerunt: vt qui res eorum venerat rapere: saltē vacuus exire mere-

retur: ⁊ hoc fur qui diu steterat cum preda captiu⁹ vacu⁹ ⁊ liber exiit. **T**ertio grad⁹ sacrilegij est quando furat⁹ sacrū de non sacro. Ideo dicit sacrilegij s̄m Hidoꝝ. quasi sacrū legens de loco non sacro: vt si aliq̄s furat⁹ calices: monstrantias: imagines sanctorum aut reliquias de domib⁹ seculariū psonaz vel alijs locis non sacris. Dicunt etiam bona tēporalia sacerdotū sancta que ordinant ad cultum sanctū. Ergo maxime peccant ancille sacerdotum que furant bona eoz t̄palia occulte v̄l maifeste. **Q**uartus est inuadere v̄l auferre res ecclīe. vt p̄t̄z xij. q. ij. c. predia. vbi dicit pius papa. Predia diuinis vsib⁹ tradita q̄dā humanis vsibus applicat: ⁊ deo n̄ro cui tradita sūt subtrahūt vt sibi inde fuaat. Sequit⁹ ibidē. Si q̄s tale p̄sumpserit: vt sacrilegus iudicet. **I**bidē in. c. indigne ad altare p̄perare per mittit qui res ecclīasticas audet inuadere aut iniuste possidere. Sequit⁹ infra. Valde iniquum ⁊ ingēs sacrilegij est: vt q̄dcunq̄ vel pro remedio pctōꝝ: vel pro salute ac re quie animaz suaz vnusq̄sq̄ ecclīe venerabili p̄tulerit auferri. **I**dē. c. h̄mōi p̄quest⁹. **I**sta est etiaz sn̄ia sc̄ti Tho. sc̄ba secūde. q. xcix. dicens q̄ ea q̄ sunt data ad sustentationem ministroꝝ siue sint imobilia siue mobilia q̄cūq̄ tollens p̄dictoz quodcuq̄ peccat ⁊ crimen sacrilegij incurrit. hec Tho. Et tales saluari non p̄nt nisi restituāt. Cuius exemplum ponit Cesari⁹ in di. j. c. xxxiij. q̄ quidā noīe Rodouic⁹ lātgrau⁹ thuringie. Qui dum moreret reliq̄t duos filios heredes. s. Rodouicū ⁊ Hermannū: qui eidem in p̄ncipatu successit: qui quidē tyrānus tale edictū p̄posuit. Si mō aliq̄s esset inquit qui veris indicijis vera mihi de anima p̄ris mei diceret: bonā curiā a me reciperet. Audiebat hoc quidā miles paup̄ qui frat̄re habuit clericū in nigromātia satis pitū. Cui cū verba p̄ncipis indicasset. Respondit. Bone frater diabolū aliqñ p̄ carmina vocare cōsueui: ⁊ diu est q̄ suis artib⁹ renūciaui. instante milite ⁊ importune ad memoriā ei reducēte p̄p̄riā paupertatē p̄p̄riūq̄ honorē p̄cib⁹ ei⁹ tandē cleric⁹ victus: demonem vocauit. Et vocatus: q̄d vellet q̄siuit: R̄nt clericus. Penitet me tanto tpe recessisse a

A te. Indica mihi obsecro: ubi sit anima domini mei lantgrauis? Rñt demon. Si vis mecum pgerere: ego tibi illū ostēdam: Et ille. Libenter illū viderē si sine piculo vite mee illum videre possem: Cui diabolus. Juro tibi p altissimū deū z p tremendū ei⁹ iudicium si fidei mee cōmiseris huc te reducam. Ponēs ille clericus ppter frēm suum aiaz suā in manib⁹ suis: collū demonis ascēdit. Quē infra breue tps ante portas inferi deposuit. Intrōspiciens clericus contemplatus est loca nimis horrēda penarūq; diuersa genera: z demonē qndā aspectu terribilem sup optū puteū residentē. Clericus vt hec vidit: totus tremuit z clamauit demō ad demonez baulum. Quis est ille quē tenes in collo: adduc eum huc. Qui respondit. Amic⁹ n̄ est: z iurauit ei p stutes tuas magnas q eū nō lederē: sed animā lātgrauis dñi sui ostēderē: sanūq; reducerē vt omnibus tuā immēsam p̄dicet virtutē. Ille vero statim operculū igneū cui insedit amouit: z tuba eneo puteo imissa tam valide buccinauit: vt videre clerico tremere totus mundus. Post horaz vt ei videbatur puteo eructante flāmas sulphureas lātgrauis inter scintillas ascēdentes sibi ascendit: z videndū se clerico colלותenus p̄buit. Ad quē ait. Ecce p̄sto sum miser ille lantgrauis quondam dñs tuus. Cui clericus. Abissus sum a filio v̄ro vt ei renunciare possim de statu v̄ro: z si in aliquo iuuari potestis mihi dicere debetis. Rñdit ille. Statū meū bene vides: s̄ tñ scias: q si filij mei restituere velent tales possessiones taliū ecclesiarū proprijs nobis eas exp̄mēs: quas mihi iniuste vsurpauit z sub stilo hereditario ip̄is reliquit: magnū anie mee cōferrēt remediūz. Cui cū clericus dixit. Dñe nō credēt mihi. Rñdit. Ego dicā tibi signū: quod nemo nouit preter me z filios meos. Quo accepto z lātgrauis eo vidente puteo imerso p demone reduct⁹ est. Qui lz vitā nō pdidit: ita tñ pallidus z languid⁹ rediit vt vix cognoscere. Verba patris ille filijs retulit: signa ostēdit. s̄z modicū p̄fecit: nā non in hoc contentire voluerūt vt possessiones restituerēt. Rñdit tñ Ludouic⁹. Signa cognosco: patre meū te vidisse non dubito: ppositū tibi

p̄miū non renuo. Ad quē ille. Dñe curetis v̄ra: ego cogitabo qd anie mee expediat: z relictis oibus fact⁹ est monach⁹ cisterciensis ordinis. De illo nota supius in q̄rto p̄cepto: de honore eccleie matris n̄fe. **Q**uintus gradus sacrilegij ē q̄ relicta in testamentis retinere p̄sumperint. De qb⁹. xliij. q. ij. c. q̄ oblatiōes defunctoz retinēt: z ecclesijs tradere demorant: vt infideles sunt ab ecclesia dei cōdēdi. Et infra. Amico rape furtū. ecclesiam defraudare sacrilegiū est. xvj. q. ij. c. In canonib⁹ valde iniquū z ingēs sacrilegium est q̄ p remedio pctōz vel pro salute aut requie aiaz suaz quisq; eccleie ptulerit retinere. Tales sunt pauperū homicide: z aiaz deceptores. vt ptz. xliij. q. ij. c. clericis. Seculares q̄q; oblatiōes parētū aut donata i testō retinere p̄sumperint: aut q̄ ip̄i dictauerint ecclesijs vl' monasterijs crediderint auferēdū: sic sc̄ta synod⁹ p̄stituit velut necētores pauperū quisq; reddat ab ecclesia excludent. Itē sunt aiaz traditores. Nōne ille traditor eēt q̄ ordinaret q̄ suus cōcius duceret ad cippū inimicōz sic ipsi faciunt: qz cōtingit q̄ habuerūt bona iniusta q̄ ordinauerūt restitui in testō z illa retinēt pp̄t q̄ detinēt i penis inferni vl' purgatorij: hui⁹ exēplū ptz in h̄sto. Karoli magni. q̄ de q̄dā milite dū laborasset in extremis z precepisset p̄ sanguineo suo: vt equū suū v̄deret z daret p̄ciū p aia sua paup̄ibus: quē v̄dēdit p centū solidis q̄s in voluptatibus suis cōsumpsit. Cui appuit mortu⁹ die. xxx. dicens: qz qz iniuste eynā retinuisisti: scias me fuisse in tormentis p. xxx. dies: te autē in loco infernali: vñ egressus sum scias esse ponendū z me i paradysum iturū. Et euigilauit tremefact⁹ clamorē demonū in aere q̄si leonū z lupoz audiēs viū rapt⁹ ē: z post mortē inuēt⁹ ē: tales sunt veri sacrilegi. vtz xvij. q. iij. c. sacrilegiū est si q̄s qd venerabilib⁹ locz relinquit voluptate praua tētat suis p̄pēdijs retinere. Tales vocant testamentarij. i. testōz executores. Itē talis executio nō ē differēda: qz q̄ alteri aliqd cōmittit dz illd̄ exeq. Nō dz facere sicut qdā solēt q̄ tenent sibi cōmissam pecuniā p duos aut tres annos lucrādo cū eadē pecunia. Peccat etiā illi grauit q̄ dicūt q̄ nemo pōt in ex

Preceptum Septimum

E tremis sine cōsensu aliorū suoz heredū ali-
qd legare qd̄ est fallissimū z piculosissimū:
qz posset cōtingere qz h̄ret res iniustas q̄ in
extremis tenet restituere sub sp̄e donatio-
nis si vult famā seruare illesam. Sed obijci-
unt qz sic posset nos totalr̄ exhereditare p
talia legata. R̄r. qz tūc eis subuenit p le-
gē falcidiā z redderet testm̄ inofficiosuz si
totā hereditatē trāsf̄eret i alienos. vtz in
institu. de heredib⁹ liberorū. in p̄ncipio. s.
sed hic dicit. Qui filiū in ptate habet cura-
re debet vt eū in heredem restituat: vel ex
heredem eum nominatim faciat. Alioquin
si eum silentio p̄transit: inutiliter testabit.
hec ille. Si habet filiā aut descēdētes illos
instituat heredes in toto vl̄ in pte. Alioqn̄
non valet testm̄ z posset rūpi: si non habeat
liberos capiat p̄rez aut matrē. *L. de testa.*
l. i. ubem⁹. vbi non exp̄mit nomen heredis
ibi nullū est testm̄. Subuenit etiam heredi-
bus eq̄tate natural: siue iure sp̄iali p̄ Au-
gustinū. z ponit. xvij. q. iij. c. vi. vbi dicit.
Quicūqz exheredito filio vult facere here-
de eccl̄iā: vadat ad altū: nō ad augusti. z c.
A Cōsulo etiā qz cū appropinquat senect⁹ qz
deo potius qz filio tuo te cōmittas: dispo-
nas legata diligentibus p̄sonā tuā cōmitte-
riam tuā diligentibus aiam suā. Debent er-
go testamentarij fideliter exequi legata: qz
vltima voluntas defuncti est oibus modis
seruanda. vtz. xij. q. ij. c. vi. *Jō d̄r. extra de*
te. ca. Si heredes iussa testatoris non ad-
impleuerint ab ep̄o loci illius omnis res q̄
eis relicta est canonicē interdica. i. aufera-
tur cū fructib⁹ z ceteris emolimētis vt vo-
ta defuncti adimpleant. *Ibidē ca.* tua nos
fraternitas. z. c. iudicāte. Pena sacrilego-
rū est infamia. vt ptz. xvj. q. i. ca. Infames
eas personas esse dicim⁹ fures sacrilegos
z c. Secūda pena est excōcatio minor. ptz
xvij. q. iij. c. si quis domum dei violauerit
z aliqd̄ sine licentia illi⁹ cui cōmissa dinos-
citur inde abstulerit vl̄ ecclesiasticis perso-
nis iniuriā fecerit: donec in conuentu ad-
monitus legitime satisf̄ faciat: sciat se com-
munionē fidelium priuatus fore. Tertia pe-
na est anathema. vt patet. xij. q. ij. ca. indi-
gne. *Ubi d̄r.* Qui p̄dia eccl̄ie tradita pe-
sterit z acceperit aut possederit: nisi cito

se conerexit: quoz iratus deus anlas pec-
tit anathemate feriat. *Ide patet extra de*
for. cōpe. c. cōquestus. vbi dicit Grego. ix.
Lū valde sit iniquū ea q̄ collecta sunt p̄re-
medlo pctōz venerabilibus ecclesijs vel re-
lictis vel eis iustis modis alijs acquisitis:
alijs vsibus applicari: propter quod meri-
to inuasores ip̄arum rerum tanqz sacrilegi
sunt anathemati vsqz ad satisf̄ actionē con-
gruam supponendi. *Hec ibi.* Si autem de
facto frangit eccl̄iam: vt inde aliquid ra-
piat est excōmunicatus. vt patet extra de
senten. excō. c. cōquesti. *Ideo dicit. xvij. q.*
ij. ca. omnes eccl̄ie raptores atqz faculta-
tum suarū alienatores: a limitibus sc̄tē ma-
tris eccl̄ie pellimus anathematifamus:
apostolica auctoritate damnamus atqz sa-
crilegos esse iudicam⁹ nō solū eos sed etiā
omnes cōsentientes eis: qz nō solum q̄ faciūt
rei iudicant: sed etiā q̄ cōsentūt faciētib⁹.
Par em̄ pena agentes z cōsentientes cōpre-
hendit. hec ille papa. Quarto puni⁹ pena
pecuniaria. vt patet. xvij. q. iij. c. Quisqz
inuētus fuerit re⁹ sacrilegij ep̄is vel abbat-
ibus siue p̄sonis ad q̄s q̄rimoniā sacrilegij
iuste puenerit. xxx. libras examinati argen-
ti purissimi componat. Quinto impedit sa-
crilegiū pmouendū ad quālibet dignitatē
z honorē etiā laicū. vtz extra de ele. c. ve-
nerabilez. Sexta pena est eterna dānatio
cū oibus suis nisi restituat. Cuius exēplū
ptz in specu. histo. li. xxvj. c. lxij. q̄ fuit qui-
dam comes in teutonia bone opinionis et
vite innocentis fm̄ opinionem hominum.
Post eius obitum quidā vir religiosus per
sp̄m ad inferiora descendens vidit eūdem
comitē in sup̄mo gradu cuiusdaz scale: que
scala inter stridentes z trepidantes flam-
mas videbat erecta ad suscipiēdos hoies
de eadē genealogia descendentes. Surge-
bat aut̄ illa scala de imenso baratro z q̄ no-
uus adueniebat sup̄mū gradum scale tene-
bat. Cūqz vir hoc aspiceret: requirebat qd̄
ille comes sui t̄pis q̄ tā iuste vixerat illic to-
q̄ret: audiuit p̄pter quādā possessionē me-
ten. eccl̄ie: quaz b̄to Stephano pauus ei⁹
abstulerat: cui iste iā decimus i hereditate
successerat. *Sise exēplū z legit de b̄to Lau-*
rentio in eius legenda de illo qui tres do-

A mos occupauerat: q̄ erāt eccl̄ie sancti Lau-
rentij. Nota ibidez qualiter fuit iudicatus
in locum iude traditoris: sed si hanc penaz
volunt euadere sacrilegi: restituāt p̄mo ab-
latū z postea agāt p̄niam eis p̄scriptā. xij.
q. ij. c. de viro. Que est septem annoz z p̄-
mo anno extra eccl̄iam maneat: sc̄do anno
ante fores eccl̄ie sine cōtione maneat: tertio
anno eccl̄iam intret sine oblatiōe nō mādu-
cans carnes nec bibens vinum: in quarto
anno cōmunionē cū alijs accipiet: z sic vsq̄
ad septimū annum tribus dieb⁹ in hebdo-
moda sine vsu carniū z vini potatiōe ma-
neat penitus.

¶ Non furtum facies.

Artio peccant cōtra illud preceptū
qui cōmittunt furtum in republica:
quod furtū vocatur peculatus. xiiij.
q. iij. c. Quid ergo voluit dñs vbi dicitur.
Peculatus d̄i furtuz de republica. Non sic
iudicat furtū reipublice quō priuate. dicit
glo. sup̄ p̄bo peculatus. q̄ furtuz pecular⁹
cōmittit in re sacra vel religiosa vel publi-
ca. vtz ad. l. iul. pecu. l. j. Illud autē furtuz
de republica potest fieri multis modis. sc̄z
B hē debitā cōitati retinendo vel alia bona
cōitati retinēdo: vel a cōitate bona auferē-
do. ¶ Primo habet fieri furtum in republi-
ca: q̄n res debita cōitati retinet q̄ est ma-
ius pctm̄ q̄ simplex furtū: q̄ bonū quanto
cōius tāto diuini⁹. vt ptz. j. Eth̄i. Ergo fur
in re cōi tanto peior est quāto res est cōmu-
nior. Taliter primo peccant qui cōmunem
exactionē diminute persoluit cōmunitati
seu redditus cōmunitati debitos retinent
vi vel fraude: etiā qui dñis suis retinēt cē-
sus annuales vt sunt rustici coloni. Sic eti-
am peccāt q̄ mutuāt a primo pecuniam in
certo termino soluendā z postea negāt et
perjurāt se nihil obligari illi monitori. Tāz
les si faciant maliciā peccant mortaliter: et
sunt sp̄ i pctō mortali. ¶ Sc̄do peccāt cōtra
illud qui bona feudalia tāq̄ p̄pria retinent
vel qui feudū alicuius in aliū dñm transfe-
runt: vel ipsum sine veri dñi consensu dimi-
nuunt. Et d̄i feudū a fidelitate: q̄ vasallus
debet feudatario p̄stare iuramentū fide-
litis. vt ptz extra de iure iur. c. p̄tatis. Si
autē minuit v̄l transfert in aliū dñm: quō

seruat iuramentū suū. Forma iuramētī ta-
lis est. Juro ego ad sancta euāgelia dei q̄
ammodo z in antea ero fidelis huic sicut
debet esse vasallus dño suo. Tercio peccāt
cōtra hoc qui retinēt rē p̄scriptā quā habet
mala fide: contra illā regulā li. vj. de re. iur.
Possessor male fidei nullo tēpore p̄scribit.
Hoc etiā determinat maḡ Aug. de ancho-
na in summa de eccl̄iastica pt̄ate. q. lxiij. ar-
ti. iij. dicens q̄ om̄i tpe tenet restituere rē
male fidei p̄scriptā. Quia sub illo p̄cepto.
Non furtū facies p̄hibet ois vsurpatio rei
aliene. vtz. xiiij. q. v. §. Itē obijcit quia cū
sit preceptum negatiuum obligat ad semp
ratione qua p̄scriptū: z pro semp ratiōe
qua preceptū: vnde cum tale sit de iure na-
ture v̄l de iure diuino: nulla lege humana
potest tolli. Planū est autē q̄ p̄scriptio lege
humana posita est: q̄ licet p̄ statu reipubli-
ce sit iusta z seruanda in nullo tamē potest
p̄iudicare legi naturali vel diuine. Pessi-
me ergo isti allegant. Hoc habeo ex here-
ditate parentū meoz. Ergo non teneor re-
stituere: quia requiritur q̄ habuerit bona
fide. Sc̄da rō: q̄ d̄i extra de rescrip. ca. qm̄
vbi d̄i. q̄ omne q̄d non est ex fide pctm̄ est.
Ideo sinodali iudicio diffinimus: q̄ nulla
valeat p̄scriptio absq̄ bona fide tam cano-
nica q̄ ciuilis cū generaliter sit om̄i cōstitu-
tioni atq̄ p̄suetudini derogatiuū: q̄d absq̄
pctō mortali non pōt obseruari. Unde opor-
tet q̄ q̄ p̄scribit q̄ in nulla t̄pis parte habe-
at p̄sciaz rei aliene. Sed p̄tra hoc tñ scribitur.
xvi. q. iij. q̄ repeti nō p̄st q̄ triginta an-
nis quiete possident. Itēz q̄ iure possidet
iuste possidet: z si iuste reddere nō tenet:
Respondez ad p̄mū q̄ illd̄ q̄d bona fide pos-
sides triginta annis reddere nō tenet. Ad
secūdū id q̄d in iure naturali v̄l diuino possi-
des iuste possides z bñ: s̄z q̄d possides iure
positiuo nō sp̄ iuste possides. Multa nāq̄
cōcedit lex ciuilis q̄ p̄ diuinā legē corrigūt.
¶ Quarto peccant retinēdo q̄ oblatiōes z
p̄mitias retinēt: z non dant sacerdotibus.
Nā tales oblationes pastores recipiūt ex
debito. vtz de sta. mo. ca. theodosi⁹. Et sin-
gulariter in q̄tuor festiuitatib⁹. Dicit Tho-
mas z Raymūdus: q̄ oblatiōes offerre est
de necessitate p̄cepti i quatuor casib⁹. p̄b̄
x iij